

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1943.

Andra kammaren.

Nr 30.

Tisdagen den 2 november.

Kl. 4 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 26, den 28 och den 30 nästlidna oktober.

§ 2.

Upplästes följande till kammaren inkomna läkarintyg:

Härmed intygas att riksdagsmannen Hjalmar Gustafson, Dädesjö, på grund av *ulcus duodeni* (= sår i tolvfingertarmen) är oförmögen deltaga i riksdagsarbetet under tiden 1 t. o. m. 12 november 1943.

Växjö den 30 oktober 1943.

Curt Ekelund,
t. f. lasarettslakaren,
med. avd. Växjö lasarett.

Kammaren beviljade herr Gustafson i Dädesjö ledighet från riksdagsgörömanden under tiden den 1—12 november 1943.

§ 3.

Föredrogos var efter annan följande på kammarens bord liggande motioner; och remitterades därvid

till statsutskottet motionerna:

nr 481 av fru *Rydh Munck af Rosenschöld m. fl.*;

nr 482 av herr *Hallberg*;

nr 483 av fröken *Andersson m. fl.*;

nr 484 av herrar *Svensson* i Alingsås och *Nilsson* i Göteborg;

nr 485 av herr *Thorell m. fl.*;

nr 486 av herrar *Blombäck* och *Grym*;

nr 487 av herrar *Hagberg* i Luleå och *Senander*;

nr 488 av herr *Håstad m. fl.*; och

nr 489 av herr *Hagberg* i Luleå;

till bevillningsutskottet motionerna:

nr 490 av herrar *Persson* i Falla och *Janson* i Frändesta;

nr 491 och 492 av herr *Lundberg* i Hälsingborg *m. fl.*; samt

nr 493 av herr *Henriksson*;

till behandling av lagutskott motionen nr 494 av herr *Hedlund* i Östersund;

till jordbruksutskottet motionen nr 495 av herrar *Thorell* och *Birke*; samt

till tredje särskilda utskottet motionerna:

nr 496 av herr *Norup*;

nr 497 av herr *Hagberg* i Luleå;

nr 498 och 499 av herr *Stattin m. fl.*; samt

nr 500 av herr *Janson* i Frändesta *m. fl.*

Andra kammarens protokoll 1943. Nr 30.

§ 4.

Föredrogos, men bordlades åter bevillningsutskottets betänkanden nr 54 och 55.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.05 e. m.

In fidem
Sune Norrman.

Onsdagen den 3 november.

K. 11 f. m.

§ 1.

Upplästes följande till kammaren inkomna läkarintyg:

Att fröken Hildur Nygren på grund av influensa är arbetsförmögen tills vidare t. o. m. 6 november 1943 intygas. Gävle den 1 november 1943. (Arbetsförmågan har varat sedan den 28 oktober.)

Folke Liljenquist,
stadsläkare.

Kammaren beviljade fröken Nygren fortsatt ledighet från riksdagsgöromålen under tiden från och med den 29 oktober till och med den 6 november 1943.

§ 2.

Rätt att vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhets- Föredrogs bevillningsutskottets betänkande, nr 54, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att i vissa fall medgiva skattskyldig rätt att vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhets- skatt m. m. åtnjuta avdrag för gåva, avsedd för internationellt hjälparbete.

skatt m. m. åtnjuta avdrag för gåva, avsedd för internationellt hjälparbete. I en den 8 oktober 1943 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 355, hade Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva, att skattskyldig — som under beskattningsår, för vilket taxering verkställes år 1944 eller år 1945, lämnat penninggåva å minst 1,000 kronor till internationellt hjälparbete till lindrande av nöd bland civilbefolkningen i krigshärjade länder — må vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhets- skatt samt till krigskonjunkturskatt eller till syfte likartad skatt, utöver eljest medgivna avdrag, åtnjuta avdrag med belopp motsvarande vad den skattskyldige under beskattningsåret utgivit såsom sådan gåva.

Utskottet hemställde, att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 355.

Reservationer hade avgivits:

1) av herr *Lundell*, som hemställt, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 355;

Rätt att vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt m. m. åtnjuta avdrag för gåva, avsedd för internationellt hjälparbete. (Forts.)

2) av herrar *Gustaf Elofsson* och *Jonsson* i Skedsbygd; samt

3) av herrar *Sjödahl* och *Sundström* i Skövde, utan angivet yrkande.

Sedan utskottets hemställan föredragits, anförde:

Herr **Lundell**: Herr talman! Det bevillningsutskottsbetänkande, som kam-maren här har att taga ställning till, är enligt mitt förmenande egendomligt i åtskilliga avseenden.

I våras förelågo här motioner om prolongering av den avdragsrätt, som under några år medgivits för gåvor till olika försvarsändamål. Det hade, såsom kam-marens ledamöter torde erinra sig, under några år varit medgivet att vid gåvor till luftvärn, luftskydd, hemvärn och sjövärn göra avdrag för dessa gåvor vid deklaration. Men vidare föreslogs det vid detta tillfälle motionsledes, att skat-tedragare även skulle få avdragsrätt för gåvor, som lämnades till en del andra inhemska institutioner såsom landstormsföreningarnas centralförbund, frivilliga motorcykelkåren, riksförbundet Sveriges lottakårer, stiftelsen flygvapnets hjälpfond. Alla dessa framställningar avstyrktes emellertid av bevillningsut-skottet och avsgos av riksdagen.

Nu har Kungl. Maj:t framlagt förslag om avdragsrätt för gåvor, avsedda för hjälparbetet i krigshärjade länder. Det kan naturligtvis finnas åtskilligt, som talar för en sådan avdragsrätt, men åtskilligt talar också emot den. När det är fråga om gåvor till inhemska institutioner, stanna dock värdena inom landet, men i det här fallet skulle de ju gå ut ur landet. Det är alltså ett helt annat förhållande som då i nationalekonomiskt avseende äger rum. Och till detta vill man nu stimulera genom att medge avdragsrätt vid deklaration.

Våra statsskatter ligga ju för närvarande utomordentligt högt, och det kan i det läget vara svårt att förutse, i hur stor omfattning en sådan avdragsrätt kommer att användas. Man bör ha klart för sig, att många skattedragare nog komma att resonera som så, att inkomsttopparna — om jag får kalla det så — alltså de översta tusenkronorna av deras inkomster, vilka kanske till 90 procent gå åt till skatt, kunna de lika väl till 100 procent vara av med och i stället skän-ka till något ändamål i utlandet, som ligger dem om hjärtat, t. ex. till hjälp-arbetet i Finland, Norge eller Danmark.

Nu har ju Kungl. Maj:t såsom korrektiv mot en alltför stor omfattning av gåvorna föreslagit, att det i varje särskilt fall skall prövas, om rätt till skatte-avdrag bör beviljas. Men hur går det då med den princip om likformighet och rättvisa i beskattningen, som är en av skatteförfattningarnas grundpelare? Jag är för min del inte principiellt motståndare till en viss begränsad avdragsrätt för gåvor till humanitära ändamål, men märk väl: då för ändamål både inom och utom landet. Men jag måste absolut opponera mig emot, att omfattningen av denna hjälpverksamhet skall på sätt, som nu föreslås, regleras av Kungl. Maj:t efter gottfinnande. Tillstånd att lämna sådan gåva skall ju i varje sär-skilt fall begäras av Kungl. Maj:t, och det synes inte bara vara meningen att reglera omfattningen av gåvogivandet utan också att bestämma till vilket land gåvor skola få lämnas. Jag skall inte närmare gå in på denna sista fråga om inriktningen av gåvolämmandet, men jag vill säga, att vad som förljudits i sa-ken har inte varit tilltalande.

Slutligen har jag i min reservation anmärkt på att avdragsrätt endast skall medgivas för gåvor, som uppgå till minst 1,000 kronor. Det är en föreskrift, som ännu mindre kan stå i överensstämmelse med principen om likformighet och rättvisa i beskattningen. Utskottet har ju inte heller funnit denna bestäm-melse tilltalande, utan säger: »Denna begränsning av avdragsrätten har av de-

Rätt att vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt m. m. åtnjuta avdrag för gåva, avsedd för internationellt hjälparbete. (Forts.)

partementschefen motiverats med praktiska skäl. Med hänsyn till principen om likformighet och rättvisa vid beskattningen hade det enligt utskottets mening varit önskvärt, att avdragsrätt kunnat medgivas jämväl för gåva understigande nämnda belopp. Då det emellertid visat sig möta vissa svårigheter att med det nu föreslagna ansökningsförfarandet förena avdragsrätt även för mindre gåvor, har utskottet nödgats avstå från tanken på en sådan utvidgning av avdragsrätten.»

Är det inte en bra svag motivering för att gå ifrån principen om likformighet och rättvisa vid beskattningen? Den, som lämnar ett bidrag på 1,000 kronor, skulle alltså få avdragsrätt, men den, som lämnar ett bidrag på 100 eller 200 kronor, skulle inte få det. Det vill med andra ord säga, att den, som har en inkomst på tillräckligt många tusen kronor, skulle få göra avdrag för sin gåva, medan däremot den, som har, låt mig säga, bara tiondelen så stor inkomst, inte skulle få göra det. Jag har svårt att förstå, att kammarens ledamöter med den inställning, som de tidigare haft till frågor av denna art, skulle kunna svälja en sådan sak.

Jag har av de grunder, som jag här anfört, yrkat avslag på Kungl. Maj:ts proposition. Jag kunde naturligtvis också ha gått den väg, som följts av ett par andra reservanter, och endast försökt få bort gränsdragningen vid 1,000 kronor, som ju är det mest osmakliga i hela förslaget. Jag tror emellertid att det skulle vara lyckligast, om propositionen i dess helhet avsloges och att det sedan framlades ett bättre genomtänkt förslag, där omfattningen av gåvogivandet begränsades på annat sätt än nu skett och där den nedre gränsen för avdragsberättigade gåvor sattes lägre än vid 1,000 kronor — jag har i min reservation framkastat möjligheten att sätta den vid 100 eller 50 kronor. Det är naturligtvis riktigt vad bevillningsutskottet här säger, nämligen att det skulle möta svårigheter att med det nu föreslagna ansökningsförfarandet förena avdragsrätt även för mindre gåvor, men varför skulle man inte kunna tänka sig, att avdragsrätt generellt beviljades för gåvor till viss organisation, och att detta sedan i god tid meddelades taxeringsmyndigheterna, så att anspråk på avdrag för sådana gåvor skulle kunna få upptagas på någon rad under »Allmänna avdrag» i deklarationsblanketten? Jag kan inte finna, att det skulle ligga något äventyrligt i ett sådant förfarande.

Herr talman! Med stöd av vad jag nu framhållit ber ber jag alltså att få yrka avslag på Kungl. Maj:ts proposition.

Herr **Jonsson** i Skedsbygd: Herr talman! Då jag tillsammans med en annan ledamot av bevillningsutskottet, herr Elofsson i Vä, fogat en reservation till det föreliggande utskottsutlåtandet, anser jag mig pliktig att med några ord inför kammaren redogöra för hur jag ser på frågan.

Såsom herr Lundell redan påpekat, nödgades vi här i riksdagen inför trycket av de händelser, som inträffade ute i världen, för några år sedan gå med på skattefrihet under viss tid för gåvor till en del försvarsändamål. Ansökningar om förlängning av denna skattefrihet kommo sedan undan för undan, till dess bevillningsutskottet måste säga: »Vi kunna inte fortsätta längre på denna väg.» Bevillningsutskottet uttalade redan första gången frågan var före, att ett beviljande av skattefrihet för sådana gåvor stred mot principerna för vår skattelagstiftning, och det är ju det minsta man kan säga. Vid årets riksdag framkommo dessutom, såsom även herr Lundell nämnde, flera motioner med yrkande om utsträckning av skattefriheten till nya områden. Bevillningsutskottet beslöt då, med hänsyn till den tveksamhet utskottet tidigare hyst och till att det inte längre kunde anses föreligga några tvingande omstän-

Rätt att vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt m. m. åtnjuta avdrag för gåva, avsedd för internationellt hjälparbete. (Forts.)

digheter, att göra rent bord och för sin del gå in för avslag på alla framställningar av detta slag.

Denna utskottets ståndpunkt biträdades sedan av båda kamrarna och fick inte minst av statsrådet och chefen för finansdepartementet ett varmt erkännande. Jag skall be att få citera vad herr statsrådet yttrade, då denna fråga behandlades i första kammaren: »Jag undrar, om det inte är många av riksdagens ledamöter, som ha röstat för sådana skattebefrielser helt enkelt därför, att man inte har betraktat dem som anslag. Man har inte haft klart för sig, att det i grund och botten är detsamma, som om man av statens medel beviljar en del till just detta ändamål. Det är alltså den här dolda karaktären av anslag, som antagligen har förmått ledamöter, som kanske skulle ha sagt nej, om det hade gällt ett öppet anslag, att rösta för saken. Det blir i längden omöjligt att fortsätta på den vägen.» Vidare säger statsrådet: »Men det är väl i insikt om, att man redan har kommit så långt, att det måste bli ett slut på detta, som nu bevillningsutskottet enhälligt har gått på den linjen, att man skall säga nej.» Slutligen säger statsrådet: »Under sådana förhållanden förefaller det mig, som om det vore att taga ett steg på den väg, som jag skulle vilja kalla för rationalisering av utgifterna, om utskottets förslag vunne kamrarnas bifall.»

Jag måste säga, att det därför i någon mån verkade som en chock på utskottet, när man under fortsättningen av samma riksdag fick mottaga ett förslag om skattefrihet för gåvor av den art, varom det här är fråga.

Det nu framlagda förslaget strider emellertid inte bara mot de principer för vår skattelagstiftning, mot vilka man syndat, när man tidigare beviljat skattefrihet. Det strider också mot en annan mycket vital princip, som måste ligga och har legat till grund för skattelagstiftningen, nämligen den principen att skatterna böra vara så likartade och rättvisa som möjligt.

Det föreslås här att skattefrihet skall beviljas för gåvor på över 1,000 kronor. Man måste emellertid ha klart för sig — finansministern har redan i det anförande i första kammaren, som jag nyss citerade, varit inne på den saken — att skattefriheten gör, att det inte enbart blir fråga om gåvor av enskilda personer eller företag utan även av staten, då i gåvorna ingå medel, som annars skulle ha tillfallit staten. I det här föreliggande fallet har bevillningsutskottet räknat ut, att en person med 50,000 kronors inkomst, som skänker 1,000 kronor för det antydda ändamålet, betalar i realiteten själv endast kronor 502:50, under det att staten betalar kronor 497:50. För en inkomsttagare med 100,000 kronors inkomst, blir resultatet, att han själv betalar inte fullt 400 kronor, under det att de medel, som annars skulle ha tillfallit staten, uppgå till över 600 kronor. Och är det fråga om krigskonjunkturskattemedel, kan beloppet fördela sig så, att 300 kronor kommer på den enskilde givaren och 700 kronor på staten — jag räknar då med den högsta tariff, enligt vilken krigskonjunkturskatten utgår eller med 70 procent.

Jag vill beröra också en annan synpunkt, som jag framhållit både inom utskottet och i reservationen. Det kan befaras, att den hjälpverksamhet, som vi väl alla eftersträva när det en gång gäller att återuppbygga vad som blivit förstört i de krigshärjade länderna, främst då beträffande våra nordiska broderland, kommer att lida avsevärda avbräck, om man, såsom nu ifrågasättes, premierar dem, som kanske ha bäst råd att ge och som kanske ta av sitt överskott, medan de många, som gärna skulle vilja efter förmåga bidra med en liten skärv, inte erhålla motsvarande förmån. Jag tror inte att det är fördelaktigt för den fortsatta hjälpverksamheten, att man nu slår in på sådana linjer.

Egentligen skulle jag, när jag för det resonemang som jag nu gjort, ha gått

Rätt att vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt m. m. åtnjuta avdrag för gåva, avsedd för internationellt hjälparbete. (Forts.)

på samma linje som herr Lundell och yrkat direkt avslag på Kungl. Maj:ts förslag. Men jag anser att den hjälpverksamhet, som nu behöves igångsättas, bör understödjas och att det är en plikt för oss, som kunnat hålla oss utanför kriget, att hjälpa våra nordiska grannländer. Därför har jag inte velat gå på avslagslinjen.

Både finansministern och utskottet ha sagt, att det skulle möta svårigheter ur kontrollsynpunkt att låta skattefriheten gälla även gåvor av mindre belopp. Vi reservanter ha emellertid i vår reservation pekat på en framkomlig väg därvidlag — herr Lundell har redan varit inne på den saken. Vi framhålla, att man kunde auktorisera den eller de hjälporganisationer, som ha att ombesörja insamlingen av medlem, och att ett kvitto från dessa organisationer skulle vara tillräckligt för att erhålla skatteavdrag. Jag hade tänkt att ställa detta förslag även här i kammaren, men då det av konstitutionella skäl inte lär gå att få proposition framställd på ett sådant yrkande, som sträcker sig något längre än vad Kungl. Maj:t föreslagit, nödgas jag gå en annan väg.

Jag anser att om kammaren i dag avslår den föreliggande propositionen, så bereder man därigenom möjlighet för Kungl. Maj:t att senare framlägga en proposition av den beskaffenhet, som jag här skisserat, alltså en proposition som går ut på en allmän skattelindring för dem, som vilja ge gåvor. Det är därför som jag i dag mot min vilja instämmer i det yrkande om avslag, som herr Lundell ställt. Jag gör det i förhoppning om att frågan, i fall den nu faller, dock skall falla framåt och att vi skola få en proposition av det innehåll, som jag här angivit.

Herr **Sundström** i Skövde: Herr talman! Det är väl ingen av kammarens ledamöter som kunnat undgå att märka, att bevillningsutskottets tillstyrkande av Kungl. Maj:ts proposition är ett tillstyrkande med många och stora förhinder. Minst 90 procent av betänkandet går i polemisk riktning, och skulle man ha handlat efter bevillningsutskottets tidigare tillkännagivna principer, skulle det självklart ha lett till ett avstyrkande av propositionen. Det måste också vara mycket motbjudande att svälja en proposition som går ut på att om en person ger en gåva, varav han inhöstar ära och måhända från vissa givares sida även ideella och kanske materiella fördelar på lång sikt, denna gåva då skall kunna bestå — om det gäller medel som annars skulle vara beälgda med krigskonjunkturskatt — ända upp till 70 procent av statsmedel. En sådan ordning kan naturligtvis på intet sätt försvaras och bör överhuvud taget icke komma i fråga.

Att jag nu för min del icke desto mindre icke kan ansluta mig till ett direkt avslagsyrkande, beror därpå, att den verksamhet varom det här är fråga är av internationell natur. Jag kan icke på något sätt dela de synpunkter som herr Lundell anför, när han gör gällande, att den omständigheten, att avdragsrätt icke är medgiven för gåvor som stanna inom landet, utan vidare skall vara ett hinder för att avdrag må ges, när det gäller hjälpverksamhet utom landet. Hade det gällt gåvor för inhemska ändamål, hade säkerligen ingen inom utskottet varit med om att bevilja skatteavdrag. Men den omständigheten, att det nu är fråga om en hjälpaktion som snabbt bör sättas i gång och som kanske skulle försvagas eller utebli, om icke denna skattelindring skulle medgivas, denna omständighet är avgörande för, att man trots allt icke velat gå på den rena avslagslinjen.

När jag emellertid antecknat en blank reservation till det föreliggande betänkandet, har jag gjort det därför, att jag har velat uttala den bestämda förväntan, att vi aldrig mer skola behöva taga ställning till en sådan proposition.

Rätt att vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt m. m. åtnjuta avdrag för gåva, avsedd för internationellt hjälparbete. (Forts.)

Att i fråga om hjälpverksamhet på detta sätt anlita skattemedel är ett oriktigt och irrationellt system, och det kan aldrig bli rättvist. Därom vittnar nu bäst den regel som man av praktiska skäl nödgas införa, nämligen att endast gåvor av minst 1,000 kronors värde skola vara avdragsberättigade. Hade vi satt någon annan gräns, hade även orättvisor kunnat upptäckas. Detta visar, att hjälpverksamhet enligt dessa linjer icke bör förekomma. Men jag vill bestämt säga ifrån, att när jag nu nödgas uttala dessa betänkligheter, är det icke därför, att jag på något sätt inte gärna ser, att en hjälpverksamhet av ifrågavarande art kommer till stånd. Jag tror emellertid, att det är riktigt, att den enskilde får ge efter råd och lägenhet utan tanke på skatteavdrag samt att, om staten därutöver vill medverka, det bör ske genom att Kungl. Maj:t framlägger en proposition och att riksdagen får i vanlig ordning bestämma över medlens användning. Då blir det hela upplagt efter riktiga linjer, och medlens användning och disposition bli på ett betryggande sätt ordnade.

Jag måste också i detta sammanhang påpeka en sak, nämligen att det här gäller att ge Kungl. Maj:t en fullmakt. Vi leva visserligen i fullmaktslagstiftningens tid, men då det gäller fullmakter i fråga om bevillning, bör riksdagen visa en alldeles särskilt stark känslighet, därför att bevillningsmakten nu kanske är det enda som riksdagen har ett verkligt grepp över, och det greppet bör riksdagen icke släppa. Ja, jag skulle vilja säga, att när det gäller det allra minsta intrång i riksdagens bevillningsmakt, bör riksdagen visa en lika stor känslighet som prinsessan på ärten.

Jag har, herr talman, som sagt, velat uttalat den förhoppningen, att det nu är sista gången som vi skola behöva behandla en proposition av ifrågavarande art. Detta är anledningen till min reservation och till detta mitt uttalande. Jag kan emellertid i den situation vari vi nu befinna oss inte ansluta mig till ett avslagsyrkande.

Herr Sandberg: Herr talman! Då jag inte varit närvarande vid justeringen av ifrågavarande betänkande, finner jag mig föranlåten att säga några ord om min inställning till den föreliggande frågan.

Jag delar naturligtvis mycket bestämt de betänkligheter som utskottet givit uttryck åt, då utskottet påpekat, att det nu framlagda förslaget i principiella hänseenden strider mot den ståndpunkt som riksdagen tidigare intagit i hithörande spörsmål, och jag kan instämma i vad som från åtskilliga håll här förut betonats angående det betänkliga i att främja vissa behjärtansvärda ändamål genom skattelindringar. Man bör i dylika fall hellre gå en annan väg och ge direkta bidrag, om så befinnes nödvändigt. Jag har emellertid för min del ändock ansett mig böra biträda tanken på ett undantagsförfarande i detta fall på grund av de alldeles särskilda förhållanden som här föreligger, bland annat med hänsyn till att det gäller en sak av internationell natur. I fråga om sättet att bereda den ifrågavarande skattelättnaden har jag dock haft samma uppfattning som kommit till uttryck i den av herrar Gustaf Elofsson och Jonsson i Skedsbygd avgivna reservationen. Jag har sålunda inom utskottet talat för en anordning varigenom det skulle bli möjligt att erhålla skatteavdrag även för mindre gåvor än sådana på 1,000 kronor. Jag måste alldeles bestämt säga, att den anordning för skatteavdrag som här föreslås inte är förenlig med likformighet och rättvisa vid beskattningen.

Nu har det emellertid ej lyckats att vinna majoritet inom utskottet för en linje, som inneburit den önskade rättvisan, och jag beklagar, att detta icke varit möjligt. Läget är emellertid för närvarande sådant, att det icke heller är möjligt att här ställa ett yrkande om bifall till den nyssnämnda reservatio-

Rätt att vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt m. m. åtnjuta avdrag för gåva, avsedd för internationellt hjälparbete. (Forts.)
 nen, emedan det av konstitutionella skäl icke lär gå att framställa proposition på densamma. Jag står sålunda i valet mellan att antingen biträda Kungl. Maj:ts proposition, d. v. s. utskottets förslag, eller att gå på avslag, och då måste jag, herr talman, välja den förra utvägen. Jag finner det betänkligt att gå på ett avslag med den motivering som givits av bl. a. herr Jonsson i Skedsbygd, nämligen att Kungl. Maj:t sedan kan komma tillbaka med en bättre utformad proposition. Ett sådant förfarande kommer i alla händelser att taga avsevärd tid, och detta ärende är, som vi torde veta, av brådskande art. Dessutom kan det väl icke undgås, att ett avslag på denna proposition nu skulle komma att göra ett mycket ogynnsamt intryck och inte förstås av dem, som beröras av detsamma. Jag måste sålunda, fastän det finns mycket allvarliga principiella invändningar att göra, stanna för ett bifall till utskottets hemställan.

Herr **Olsson** i Gävle: Herr talman! Herr Lundell började sitt anförande med att säga, att han fann bevillningsutskottets betänkande i hög grad egenomligt. Jag skulle ju närmast tycka, att herr Lundell skulle vara glad över det, därför att det ju gett honom möjligheten att uppträda i den tacksamma roll som han nu fått tillfälle till i sitt anförande här.

Det är ju självfallet, att detta förslag inte kunnat tilltala dem, vilka sedan 1938 sysslat med dessa ting om avdrag för gåvor till luftvärnet, sjövärdet, luftskyddet och hemvärdet, samt vid varje särskilt tillfälle framhållit, att detta stod i strid mot de principer på vilka vår skattelagstiftning vilar, och slagit fast, att när den tid som de fattade besluten avsåge gått ut, borde det vara angeläget att bringa denna sak ur världen. I våras bragtes också denna sak ur världen. Man måste ju då fråga sig: Vad finns det för anledning, att när chefen för finansdepartementet, efter vad som framgick av vårens debatt, står på samma linje som bevillningsutskottet, han lägger fram en proposition sådan som denna och bevillningsutskottets majoritet — ja, man kan säga hela bevillningsutskottet minus herr Lundell — anser sig kunna medverka till ett frånträdande av vårens ståndpunkt?

Jag vill först och främst erinra om att upphovet till denna aktion är den omständigheten, att det här gäller att på ett särskilt sätt hjälpa ett nödlidande grannland. Jag vill föra i damernas och herrarnas erinran, vilken stor aktion som det svenska näringslivet gjorde för ett annat grannland ungefär vid årsskiftet 1939—1940. Vid denna tidpunkt befunno vi oss i ett sådant läge, att vi för den mycket stora gåva, som då gavs till ett i nöd varande grannland, icke satte några villkor, och därför blev problemet om skattebefrielse då icke aktuellt. Vi befinna oss i dag kanske i ett annat läge, än vi gjorde vid denna tidpunkt, och det är därför säkert inte möjligt att för en gåva av liknande art få samma intresse som vid den ifrågavarande tidpunkten. Detta må vara beklagligt, och det har under utskottsbehandlingen av ärendet fällts många hårda ord om detta. Man har sagt, att man tyckte, att det svenska näringslivet skulle kunna visa samma generositet som det gjorde vid årsskiftet 1939—1940. Var och en må ha sin uppfattning om den saken, men hur våra uppfattningar där än må brytas mot varandra, så hjälper det oss inte, därför att vi befinna oss i ett läge där det utan tvivel är omöjligt att få fram en gåva av verklig storleksordning till det grannland som det här gäller, om man inte visar tillmötesgående på den punkt det här är fråga om. Så är faktiskt förhållandet, och det är ingenting att göra däråt.

Det skulle ju ha varit önskligt, att man i denna fråga kunnat gå en väg som hade öppnat möjlighet att erhålla skatteavdrag även för de mindre gåvorna,

Rätt att vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt m. m. åtnjuta avdrag för gåva, avsedd för internationellt hjälparbete. (Forts.)

så att man kunde sagt, att all den rättvisa och rättfärdighet i beskattningsavseende som vi eftersträva hade iakttagits. Den utredning som verkställdes i ämnet har emellertid givit till resultat, att om man vill ha ett grepp om och en kontroll över det hela, är det inte möjligt att gå någon annan väg än den Kungl. Maj:t här har föreslagit.

Jag vill emellertid särskilt stryka under, och det gör ju också utskottet sida efter sida, höll jag på att säga, att detta får vara en tillfällig företeelse och inte bli inkörsporten till ett permanent förhållande, som vråker över ända den principiella ståndpunkt som riksdagen intog i våras. Detta är, såvitt vi kunnat utläsa ur propositionen, också finansministerns mening. Således sammanfaller där departementschefens uppfattning med utskottets.

Det är här fråga om befrielse vid deklarationerna 1944 och 1945. Att man tar med två år, är väl beroende på att det icke är möjligt med det sätt varpå näringslivet nu arbetar att redan under innevarande år klara upp hela detta problem.

Jag stryker starkt under, herr talman, att det här är fråga om en tillfällig företeelse, där man vill öppna en möjlighet att hjälpa ett grannland på samma sätt som man förut hulptit ett annat. Jag kan då inte förstå, att herr Lundell har så lätt för att säga, att det lyckligaste skulle vara, om kammaren ville avslå den föreliggande propositionen. Jag skulle anse, att det olyckligaste som vi skulle kunna göra i detta fall vore att avslå propositionen — kanske icke för vår egen del, utan därför att människorna i det grannland som det här närmast gäller icke skulle kunna förstå detta. Man skulle där inte kunna förstå, att, när Kungl. Maj:t framlagt ett förslag som detta, den svenska riksdagens folkvalda kammare skulle neka att lämna det stöd som vore erforderligt.

Det är, herr talman, ur dessa synpunkter och endast ur dessa, som jag hemställer om bifall till det föreliggande förslaget.

I detta anförande instämde herrar *Örgård, Kilbom och Bladh*.

Herr Ericsson i Ätvidaberg: Herr talman! Alla veta, vilket hjälparbete som närmast avses i den proposition vi nu behandla. Ett hjälparbete av stora mått gentemot ett grannland pågick även för några år sedan. Detta är omvittnat av den föregående ärade talaren. Situationen var emellertid då en annan, än vad den är i dag. När nu behovet av hjälp och snabb hjälp åt grannen västerut framträdde, ville näringslivet gärna ge en härför skapad hjälpaktion sitt stöd. Men näringslivet hade undergått en viss förändring efter den nyss förmälda tidigare hjälpaktionen. Vissa branscher hade det nu hårt, och för de branscher, som hittills haft goda konjunkturen, tedde framtiden sig mera svårbedömlig. Under sådana förhållanden stod näringslivet i den situationen att det bra gärna, liksom tidigare, *ville* dra sitt strå till stacken, men att det nödgades hemställa om, att hjälpen måtte få bli omkostnadsbetonad ungefär på samma sätt, som när det gällde den egna personalens välfärd. Jag fick på min lott att härutinnan tala med finansministern. Finansministern, som varmt behjärtade saken, uttalade emellertid principiella farhågor med hänsyn till dess prejudicerande betydelse. Jag tror mig emellertid förstå, att finansministern så småningom släppte dessa betänkligheter, som väl ej heller behövde vara så väldigt stora. Man får ju utgå ifrån, att det krav på hjälp, som det nu är fråga om, i främsta rummet gäller vårt västra broderland och att det icke skall behöva resas några flera sådana krav under vår generation. Helt annorlunda skulle det ställa sig i fråga om den inrikes hjälpverksamheten, där ju faran för icke önskvärda prejudikat är stor. Man har också i god tro och i

Rätt att vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt m. m. åtnjuta avdrag för gåva, avsedd för internationellt hjälparbete. (Forts.)
 förvissning om, att riksdagen icke skulle stjälpas saken, redan föranstaltat om hjälp åt vårt norska broderfolk med de viktigaste livsmedlen, exempelvis socker.

Det har sagts under den tidigare diskussionen och under samtal man och man emellan, att den här saken borde näringslivet självt kunna sköta om genom att lämna bidrag av sina redan beskattade medel. Ett försvar för och en förklaring till att så icke skett lämnade jag inledningsvis. Jag skulle därtill vilja addera, att fråga är, om det icke ur olika synpunkter är välbetänkt att staten själv nu genom avdragsrätt för gåvorna sadlar upp vid sidan av givarna.

Det vore beklämmande om någon skulle tro vad en av de ärade talarna sade sig befara, nämligen att dessa gåvor givas för att åt givaren inhösta en ära för ögonblicket eller för framtiden. Bevekelsegrunderna äro mycket ärligare och helt andra, mina damer och herrar. Den som följt situationen i Norge — jag säger ordet Norge rakt på sak — och vet till vilken välsignelse de matsändningar varit, som redan kommit dit, blir beklämd över en sådan insinuation. På en punkt skulle jag emellertid kunna förena mig med denne talare och det är när han säger, att han hoppas att det skall vara sista gången vi skola behöva ta ställning till en proposition sådan som denna. Ja, jag hoppas innerligt att ett världskrig, som skapat den föreliggande situationen, icke ånyo skall utbryta, och att en sådan här proposition alltså icke skall behöva prövas mera under vår livstid. Herr Lundell sade, att ett bifall till den föreliggande propositionen skulle stimulera till gåvor i form av pengar, som gå ur landet. Ett enda ord i hans resonemang skulle jag kunna acceptera, nämligen ordet »stimulera», men icke i det lundellska sammanhanget. Nej, stimulera till *välgörenhet* åt vårt västra, i nöd varande broderfolk.

Herr talman, jag hemställer om bifall.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet **Wigforss**: Herr talman! Det är nog ingen som tror annat än att denna proposition framlagts efter **mycket noggrant** övervägande. De som ha varit med om diskussionerna rörande skattebefrielse för gåvor under kristiden veta, att det icke varit från finansdepartementet som sådana förslag kommit. Själv har jag tvärtom hela tiden varit ytterst betänksam mot att man skulle slå in på denna väg, och det har i stället varit utskottet, som med hänsyn till de särskilda förhållandena ansett, att man icke borde gå emot villigheten att satsa bidrag även av enskildas inkomster. Det var också med mycket stor tveksamhet jag tog upp saken inom regeringen, och jag kan försäkra, att om det icke gällt ett mycket begränsat ändamål, som var och en från början har klart för sig skall bli till tiden begränsat — och jag skulle vilja säga också till omfattningen begränsat — skulle betänkligheterna ha vägt över, och någon proposition icke kommit fram. Jag vill härmed ha sagt, att alla de betänkligheter, som här i diskussionen framförts, icke varit främmande för regeringen, liksom också att de uppenbarligen icke varit utan vikt vid skrivningen av utskottets betänkande. Jag uppfattar detta utskottsbetänkande som en förklaring, att utskottet nu anser att det bör vara slut med dessa extraordinära föranstaltningar med skattebefrielser för gåvor, men att utskottet med hänsyn till de omständigheter, som tidigare förevarit, då man i mycket stor utsträckning kunnat skicka gåvor till andra länder, övervunnit betänkligheterna mot en sådan här skattebefrielse.

I dessa överväganden har även frågan om en begränsning av storleken av givarnas gåvor nedåt ingått. Det var i själva verket med tanke på att man

Rätt att vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt m. m. åtnjuta avdrag för gåva, avsedd för internationellt hjälparbete. (Forts.)

skulle giva detta steg en så begränsad räckvidd som möjligt som denna beskärning till 1,000 kronor kom till stånd, då det ju i grund och botten rörde sig om en insamling endast från stora företags sida och då det ju därvidlag icke kunde tänkas bli tal om några små gåvor. Jag skulle nog vilja säga, att om riksdagen skulle vilja gå på avslagslinjen, vilket är det enda alternativet till utskottets förslag, det icke skulle bli möjligt för en regering att komma tillbaka med ett förslag av annan form. Betänkligheterna måste bli lika stora som nu, då ju alla veta, att när ett företag ger låt mig säga 1,000 eller 10,000 kronor så är nästan hälften därav en direkt gåva från staten. Enda utvägen vore att hädanefter alla bördor av detta slag finge falla på staten och det enskilda avkopplades från all sådan här hjälpverksamhet. Liksom statsministern uttalade i första kammaren tror jag icke, att det vore önskvärt att man i nuvarande läge kopplade ifrån de enskilda bidragen och att allt lades på staten. Jag anser därför, att trots alla betänkligheter det riktigaste är att kammaren bifaller utskottets hemställan.

Herr **Lundell**: Herr talman! Jag vill endast göra ett litet tillägg till vad herr Ericsson i Ätvidaberg här anfört. Gentemot honom skall jag be att få framhålla, att det från min sida icke är fråga om att stjälpå. Det skulle icke gärna kunna medföra några menliga följder, om avdragsrätten utvidgades till att avse gåvor till belopp understigande 1,000 kronor. Icke heller skulle det kunna medföra någon olägenhet, om personer, som önskade lämna hjälp åt annat håll, erhöle avdragsrätt. Det innebär en viss motsägelse, att departementschefen i propositionen talar om den hjälpverksamhet, som utövas av hjälpkommittén för Finlands barn, hjälpkommittén för Finlands invalider och svenska Norgehjälpen, men i sitt anförande här i kammaren endast talar om den hjälp, som skulle lämnas till ett enda håll. Om Kungl. Maj:ts proposition avsges och Kungl. Maj:t i stället till vårsessionen lade fram en ny proposition, enligt vilken avdragsrätten skulle gälla även belopp understigande 1,000 kronor och avdrag kunna erhållas även för gåvor till annat håll än som nu förutsatts, skulle ingen olägenhet uppkomma. Taxeringsarbetet börjar icke förrän under tiden februari—april nästa år. Erforderliga bestämmelser kunde hinna meddelas under vårsessionen i så god tid, att taxeringsmyndigheterna kunde få direktiv om att avdrag finge medgivas för gåvor, som lämnats till de och de organisationerna.

Jag ber alltså att i nuvarande läge få vidhålla mitt avslagsyrkande.

Herr **Jonsson** i Skedsbygd: Herr talman! Jag kanske egentligen icke har anledning att begära ordet, ty ingen av de ärade talare från utskottet, som yttrat sig, har vänt sig mot den principiella linje, som jag förfäktar. Herr Sandberg har ju helt enkelt deklarerat, att han har samma inställning. Jag vill ännu en gång betona, att då jag yrkar avslag på Kungl. Maj:ts förslag, så gör jag det icke därför att jag vill stjälpå denna hjälp utan därför att jag icke ur någon synpunkt kan finna det principiellt riktigt att fastställa en undre gräns för avdragsbeloppen. Det är denna inställning och ingenting annat, som gör, att jag vidhåller mitt avslagsyrkande.

Överläggningen förklarades härmed avslutad. Herr talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets hemställan dels ock på avslag å såväl utskottets berörda hemställan som Kungl. Maj:ts förslag i ämnet; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Herr

Rätt att vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt m. m. åtnjuta avdrag för gåva, avsedd för internationellt hjälparbete. (Forts.)
Lundell begärde emellertid votering, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställan i utskottets förevarande betänkande nr 54, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren avslagit såväl utskottets berörda hemställan som Kungl. Maj:ts förslag i ämnet.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst, verkställdes omröstning genom uppresning; och befanns därvid flertalet hava röstat för ja-propositionen, vadan kammaren bifallit utskottets hemställan.

§ 3.

Föredrogs bevillningsutskottets betänkande, nr 55, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om tillfällig nedsättning av skatten för vissa automobiler jämte en i ämnet väckt motion.

Därvid yttrade:

Herr **Jonsson** i Skedsbygd: Herr talman! Även till detta utskottsutlåtande har jag fogat en reservation. Jag har inom utskottet pläderat för en något större skattesänkning än den, som av Kungl. Maj:t föreslagits. Det är ju allmänt känt, att bilbeståndets minskning hotar att medföra katastrofala verkningar för exempelvis livsmedels- och vedtransporterna. Det föreliggande förslaget syftar till att underlätta användningen av däck utav annat material än mjuk kautschuk. I första hand har man velat uppmuntra till användning utav däck av trä. Genom den föreslagna skattesänkningen skulle åstadkommas, att skattesatsen bleve densamma beträffande ersättningsringar som beträffande ringar av mjuk kautschuk. Enligt den nu gällande bestämmelsen uppgår skatten å förstnämnda slag av ringar till ungefär fyra gånger så högt belopp som skatten på ringar av sistnämnda slag. I nuvarande situation, då bilbeståndet oavbrutet minskas, därför att man icke kan anskaffa gummi i tillräcklig utsträckning, är naturligtvis varje skattesänkning önskvärd, men jag tror, att det är nödvändigt att gå ännu längre än här föreslagits och stadga fullständig skattebefrielse beträffande ersättningsringar. Under debatten i utskottet framhölls, att det finge ankomma på Kungl. Maj:t att föreslå andra åtgärder, d. v. s. statssubvention, därest det skulle befinnas nödvändigt att söka åstadkomma en ytterligare utsträckt användning av ersättningsringar. Det kan diskuteras, om det är lämpligare med statssubvention än med skattebefrielse. För min del anser jag, att det hade varit riktigare att genom totalt borttagande av skatten å ersättningsringar uppmuntra så många bilägare som möjligt att använda sig av sådana ringar. Jag befarar, att vi, om skattebefrielse icke införes, hastigt nog komma att råka i så stora svårigheter, att vårt transportproblem blir olösligt. Redan de inskränkningar, som vidtagits, ha medfört ganska stora svårigheter särskilt för transport av livsmedel, mjölk, kreatur och icke minst av skogsprodukter. Jag har nu icke anledning att framställa något yrkande i denna fråga. Jag har dock velat fästa kammarens uppmärksamhet på att vi snart nog kunna komma

Förslag till förordning om tillfällig nedsättning av skatten för vissa automobiler.

Förslag till förordning om tillfällig nedsättning av skatten för vissa automobiler. (Forts.)

i det läget, att man blir tvungen att vidtaga mera långtgående åtgärder för att försöka hålla vårt bilbestånd uppe, så att nödiga transporter kunna utföras.

Herr **Olsson** i Gävle: Herr talman! Gentemot vad herr Jonsson i Skedsbygd anfört skulle jag bara vilja påpeka, att utskottet ställt sig på den ståndpunkten, att skattesänkningen skall kompensera ökningen av de årliga driftskostnaderna. Utskottet har tagit bestämt avstånd från den linjen, att anskaffningskostnaderna, som väntas bli tämligen stora, skulle täckas genom ytterligare skattnedsättning. Jag är ingalunda blind för att det kan tänkas att detta problem kan komma i ett sådant läge, som det herr Jonsson i Skedsbygd skildrade. Skulle så ske och skulle staten anses i ett sådant läge böra lämna sitt stöd, så bör detta enligt utskottets uppfattning ske på annat sätt än genom skattnedsättning.

Jag hemställer om bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad överläggning biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 4.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr **Hagberg** i Luleå, som anförde: Herr talman! Lördagen den 2 oktober *Interpellation.* meddelade jag statssekreteraren i socialdepartementet, att den svenska polisen i Tornedalen var i färd med att utlämna två finländska desertörer, vilka flytt till Sverige från den karelska fronten och sökt fristad hos sin moder, som är gift i Sverige och svensk medborgare. Jag utgick från att ett misstag förelåg från de lokala myndigheternas sida och hemställde om en undersökning och ingripande. Undersökningen verkställdes med berömvärd snabbhet och bekräftade de uppgifter, jag tidigare lämnat. Något ingripande från regeringens sida kom dock inte i fråga, då det framhölls, att de lokala myndigheterna endast handlade i enlighet med instruktioner. De båda bröderna, ty de äro bröder, utlämnades följaktligen till de finländska myndigheterna och hemföllö åt det straff, som man i Finland utmäter för desertering.

Det har redan tidigare blivit klarlagt att en mycket stark svensk opinion vänder sig mot att deserterande soldater, som söka sig till Sverige därför att de inte vilja fortsätta att deltaga i ett krig som de ogilla, icke skola erhålla asyl i vårt land. Det var också en utbredd föreställning, att regeringen numera icke utlämnar dylika deserterande soldater utan tillmötesgått folkopinionens önskemål i frågan. Det inträffade fallet, som icke är det enda, (härom dagen meddelades om några finländska desertörer, som ställts inför rätta på en plats i Norrbotten för någon kriminell förseelse och därvid hemställt om långvarigt fängelsestraff i vårt land för att undgå att utlämnas till Finland) tyder på att en sådan förändring av regeringens ställningstagande i vart fall inte skett, när det gäller finländska desertörer. Det inträffade ger anledning till en fråga, huruvida någon särskild överenskommelse träffats med Finlands regering att Sverige skall utlämna deserterande finländska soldater. Då frågan har stor principiell och praktisk betydelse och tydligen kommer att få än större betydelse, synes mig ett klarläggande från regeringens sida vara välmotiverat. Jag hemställer därför om andra kammarens tillstånd att till hans excellens ministern för utrikes ärendena få framställa följande spörsmål:

Ämnar regeringen vidtaga några åtgärder för att bereda deserterande soldater, bl. a. finländska, asyl i vårt land?

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 12.10 e. m.

In fidem
Sune Norrman